

DOI: 10.35774/econa2022.02.118

JEL classification: Q50, G22

UDC: 332:368:504

Світлана КОРОЛЬ

кандидат економічних наук, доцент,

кафедра фінансів,

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, Україна

E-mail: svitlana.korol@nung.edu.ua

ORCID ID: 0000-0002-4804-7612

ResearcherID: <http://www.researcherid.com/rid/AAS-1978-2020>

ЕКОЛОГІЧНЕ СТРАХУВАННЯ: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ І СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ

АНОТАЦІЯ

Вступ. Нові виклики сьогодення диктують зміни орієнтирів розвитку у площині екологічного страхування. Вкрай важливими чинниками, що продукують такі зміни, виступають екологічні проблеми. Крім цього, вони щоденно підсилюються наслідками повномасштабної російсько-української війни, яка триває й досі. Очевидно, що стратегічні напрями, які були окреслені задовго до її початку, втратили свою значимість і в певній мірі визначили нове коло проблем і їх наслідки. Зважаючи на окреслене коло проблем, особливої актуальності набуває екологічне страхування, яке зазнало змін, що продюковані викликами сьогодення і тим самим зумовили визначення нових стратегічних орієнтирів їх розвитку.

Мета. Дослідити розвиток екологічного страхування у діапазоні вітчизняного та світового масштабу, що дасть змогу визначити стратегічні орієнтири його розвитку.

Метод (методологія). У процесі дослідження використано такі методи, як логічний, що дав змогу проаналізувати наукові праці у площині екологічного страхування; аналіз і синтез, що дали змогу виявити фактори впливу на екологічне страхування.

Результати. Охарактеризовано нормативно-правове підґрунтя для впровадження обов'язкового екологічного страхування. Зосереджено увагу на обов'язковій зміні попередньо заявлених стратегічних орієнтирів розвитку екологічного страхування із урахуванням військових ризиків в Україні. Визначено стратегічні орієнтири екологічного страхування в Україні, які оглядово охоплюють п'ять секторів: електроенергетика, нафтогазова галузь, комунальне господарство, промисловість і фінансова сфера, які потребують забезпечення у законодавчій площині. Запропоновано імплементувати привабливі умови екологічного страхування для «зелених» страхувальників в Україні. Встановлено, що практичні аспекти дослідження стратегічних орієнтирів розвитку екологічного страхування потребують подальшого вивчення у напрямі декарбонізації, що може бути можливим після завершення російсько-української війни.

Ключові слова: екологічне страхування; декарбонізація; екологічні проблеми; військові ризики; стратегічні орієнтири; «зелена» економіка.

Вступ

Враховуючи економічні, політично-військові та екологічні проблеми в Україні, постає необхідність визначення стратегічних орієнтирів розвитку екологічного страхування як найважливішого виклику сьогодення у світовому масштабі. Воно має глобальний характер, так як екологічні проблеми

створюють синергетичний ефект не тільки екологічних катастроф, але й природних лих.

Теоретична база досліджень екологічної проблематики і ролі страхування у ній представлена працями багатьох дослідників, серед яких М. Баянов, Д. Говорун, А. Дерев'яно, О. Евтеєв, А. Зоркін, С. Казда, О. Кнейслер, С. Король, О. Криворучкіна, Я. Підвисоцький, Н. Спасів та інші, однак його

© Світлана Король, 2022

Отримано: 30.04.2022 р.

Рекомендовано до друку: 11.05.2022 р.

Опубліковано: 19.05.2022 р.

Ця стаття розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0, яка дозволяє необмежене повторне використання, розповсюдження та відтворення на будь-якому носії, за умови правильного цитування оригінальної роботи.

Як цитувати: Король С. Екологічне страхування: виклики сьогодення і стратегічні орієнтири розвитку. *Економічний аналіз*. 2022. Том 32. № 2. С. 118-124. DOI: 10.35774/econa2022.02.118

застосування у вітчизняній практиці страховиків незначне.

Методологічну основу забезпечення нашого дослідження становлять основні постулати, теорії та концепції з проблематики впровадження екологічного страхування в Україні та світі.

Зважаючи на напрацювання науковців, необхідним є подальше дослідження екологічного страхування у практичній площині, що дасть змогу через перегляд стратегічних орієнтирів його розвитку, визначити його особливості в умовах сьогодення.

Мета та завдання статті

Мета статті – дослідити розвиток екологічного страхування у діапазоні вітчизняного та світового масштабу, що дасть змогу визначити стратегічні орієнтири його розвитку. Мета статті обумовила вирішення основних завдань, серед яких: охарактеризувати нормативно-правове підґрунтя для впровадження обов'язкового екологічного страхування, запропонувати зміни до попередньо заявлених стратегічних орієнтирів розвитку екологічного страхування із урахуванням військових ризиків в Україні, визначити стратегічні орієнтири екологічного страхування в Україні, запропонувати імплементацію привабливих умов екологічного страхування для «зелених» страхувальників в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження

У грудні 2019 року Єврокомісія представила суспільству «Європейський зелений курс» (прийнятий Європарламентом у 2020 році) – набір політичних ініціатив, що має на меті зробити клімат Європи вуглецево-нейтральним, захистити біологічне різноманіття та екологізувати економіку до 2050 року. Прогнозується, що їх реалізація дасть можливість європейцям скоротити викиди парникових газів і заощадити всі види природних ресурсів з метою збереження клімату.

Крім того, 2018 року Кабінет Міністрів України схвалив Національну транспортну стратегію держави на період до 2030 року. Проте цю стратегію було ухвалено до того, як Євросоюз запустив свою «Зелену угоду», яка

встановила жорсткі цілі декарбонізації (пом'якшення наслідків зміни клімату – дії з обмеження масштабів або темпів глобального потепління і пов'язаних з цим наслідків [1]).

Серед завдань стратегії – забезпечення комплексного інноваційного розвитку транспорту, оновлення міського транспорту з переважним переходом на електротранспорт, підвищення рівня екологічної безпеки на транспорті, зменшення обсягу викидів парникових газів в атмосферне повітря від пересувних джерел до 60 % від рівня 1990 року, зокрема завдяки збільшенню частки громадського транспорту та електротранспорту, електробусів, велосипедів тощо [4].

Рік перед цим, у 2017 р., Міністерством екології та природних ресурсів України було розроблено «Стратегію низьковуглецевого розвитку України до 2050 р.», у якій окреслено стратегічне бачення, передумови переходу до низьковуглецевого розвитку, декарбонізацію, скорочення викидів ПГ тощо. Так, згідно з документом передбачається на основі зростання продуктивності технологій і процесів виробництва отримати додатковий приріст доходів побутових споживачів до 2035р. у 8%, а до 2050р. – до 13%. У той же час у Стратегії не наведено жодних розрахунків і прогнозів залучення інвестиційних коштів у «зелені» технології [12].

Також у 2015 році Україна разом із 194 країнами світу підписала Паризьку кліматичну угоду – документ, яким усі підписантки погодилися зменшувати свій вплив на зміну клімату та не допустити підняття середньої глобальної температури вище, ніж на 1,5-2°C від доіндустріального рівня (середина XIX ст) [8].

Водночас європейські країни повсюдно впроваджують політику і програми з підвищення енергоефективності як складову більш широкого процесу декарбонізації економіки.

Одним із основних показників при визначенні енергоефективності економіки кожної окремої країни є енергоємність її ВВП. Чим більшим є цей показник, тим вищі витрати енергоресурсів на одиницю виробленої продукції, тим дорожча ця продукція і нижча конкурентоздатність як окремих підприємств, так і економіки в цілому [6].

Україна, синхронізуючи свою політику з ЄС, також має намір досягти кліматичної нейтральності. Власне, до початку війни Україна мала найбільш енергоємну економіку в Європі, оскільки у структурі промисловості домінували енергоємні галузі, зокрема металургія; мали місце великі втрати енергії в житлово-комунальному господарстві, що спричинено низькою якістю будівель, інших споруд та їх інженерних мереж; були величезні втрати під час транспортування теплової енергії через зношеність мереж [6]. Тому для зменшення енергоємності ВВП України та підвищення конкурентоспроможності української економіки на світовому ринку необхідно було провести докорінну модернізацію у всіх галузях економіки.

Очевидно, що наслідки війни, з одного боку, носять негативний економічний характер для нашої країни, а з іншого, – у період післявоєнного відновлення, дають унікальну можливість будувати новий технологічний рівень. Тому післявоєнний план відновлення України має ґрунтуватися на певних принципах, дотримання яких дозволить вивести вітчизняну економіку на рівень передових країн світу, зокрема зменшить її енергоємність та підвищить енергоефективність. В першу чергу мова йде про дотримання таких принципів Європейського зеленого курсу як відмова від викопного палива (насамперед вугілля), зменшення викидів CO₂, підвищення енергоефективності економіки та скорочення втрат енергії. Держава має підтримувати розвиток секторів з високою доданою вартістю та нових промислових галузей, таких як: будівництво енергоефективного житла; вуглецево-нейтральне сільське господарство і виробництво продуктів харчування; виробництво сталі на основі водню або електротермічної технології; енергоефективне машинобудування; відновлювана енергетика; електроніка та електромобільна промисловість [6].

Власне, виробництво водневих технологій, систем управління/автоматизації тощо, можливо не тільки завдяки водню, але й – біометану чи інших видів синтетичних газів. Серед переваг можна виділити [7]:

1. Водень як один із базових інструментів декарбонізації не тільки енергетики, а й усієї української економіки (використання водню як

нового виду палива для населення, промисловості, транспорту, теплокомуненерго тощо; використання водню в інших галузях як ресурсу для виробництва різного роду «зеленого товару» (будівельних матеріалів і різних видів металургійних товарів).

2. Водень як один із базових інструментів енергетичної стабільності та енергетичної безпеки України (стабілізатор газового балансу).

3. Закачування водню у газову систему (байдуже, чистого водню чи його суміші з природним газом) стане одним із базових драйверів для: масштабної автоматизації роботи газової інфраструктури; масштабного редизайну всієї української газової системи; принципової зміни ролей оператора ГРМ; принципової зміни ролі оператора ГТС.

4. Локальне виробництво водню та його постачання в газову інфраструктуру посилять тиск на децентралізацію газових мереж.

5. Виробничі потужності заводів, які будуть виробляти водень, потребуватимуть дефрагментації газової системи.

6. Таксономія ресурсів водню та її вплив на економіку України.

7. Співробітництво газового та електричного бізнесу дасть змогу оптимізувати витрати на трансформацію існуючої вуглецевої економіки на новий зелений безвуглецевий стандарт.

Цікавою є практика вуглецевих кредитів (сертифікат на підтвердження того, що уряд країни або компанія заплатили за видалення з навколишнього середовища певної кількості вуглекислого газу). Це загальний термін, який позначає величину скорочення або компенсації викидів парникових газів, зазвичай рівну тонні двоокису вуглецю. Інакше кажучи, сьогодні власник такого сертифіката має право на викид однієї метричної тонни CO₂ або ж еквівалентної кількості іншого парникового газу. При цьому даний сертифікат можна продавати на міжнародному ринку за його поточною ціною. Власники сертифікатів можуть викидати дозволена кількість речовин або ж продавати свою квоту, скорочуючи викиди внаслідок модернізації виробництва) [3].

За результатами аналізу світового досвіду декарбонізації можна визначити стратегічні орієнтири в Україні, які оглядово охоплюють п'ять секторів: електроенергетика, нафтогазова галузь, комунальне господарство,

промисловість і фінансова сфера. Вони, власне, потребують забезпечення у законодавчій площині.

В Україні існує національна система юридичної відповідальності за порушення законодавства про охорону довкілля, правове регулювання якої передбачене кодексами, законами та підзаконними нормативно-правовими актами. До основних слід віднести: Закон України «Про страхування»; Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища». Закон України «Про екологічний аудит»; Закон України «Про перевезення небезпечних вантажів»; Закон України «Про об'єкти підвищеної небезпеки»; Закон України «Про нафту та газ»; Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку і правил проведення обов'язкового страхування відповідальності суб'єктів перевезення небезпечних вантажів на випадок настання негативних наслідків під час перевезення небезпечних вантажів» від 1 червня 2002 р. № 733; Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку і правил проведення обов'язкового страхування відповідальності експортера та особи, яка відповідає за утилізацію (видалення) небезпечних відходів, щодо відшкодування шкоди, яку може бути заподіяно здоров'ю людини, власності та навколишньому природному середовищу під час транскордонного перевезення та утилізації (видалення) небезпечних відходів» від 19 серпня 2002 р. № 1219; Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку і правил проведення обов'язкового страхування цивільної відповідальності суб'єктів господарювання за шкоду, яка може бути заподіяна пожежами та аваріями на об'єктах підвищеної небезпеки, включаючи пожежо-вибухо-небезпечні об'єкти та об'єкти, господарська діяльність на яких може призвести до аварій екологічного і санітарно-епідеміологічного характеру» від 16 листопада 2002 р. № 1788. Чинне законодавство України не передбачає екологічної відповідальності як самостійного виду юридичної відповідальності, а серед науковців та практиків точаться дискусії самостійності такого виду відповідальності.

Згідно із законопроектом «Про екологічне страхування», екологічне страхування – це

страхування цивільної відповідальності за шкоду, заподіяну державі, життю, здоров'ю та майну фізичних і юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців у результаті порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища [13].

Власне, згідно з чинним законодавством України до обов'язкових видів екологічного страхування, відносяться [11]:

- страхування цивільної відповідальності суб'єктів господарювання за шкоду, якої може бути заподіяно пожежами та аваріями на об'єктах підвищеної небезпеки, включаючи пожежо-вибухо-небезпечні об'єкти та об'єкти, господарська діяльність на яких може призвести до аварій екологічного та санітарно-епідеміологічного характеру;
- страхування відповідальності експортера та особи, яка відповідає за утилізацію (видалення) небезпечних відходів, щодо відшкодування шкоди, якої може бути заподіяно здоров'ю людини, власності та навколишньому середовищу під час транскордонного перевезення та утилізації (видалення) небезпечних відходів;
- страхування відповідальності суб'єктів перевезення небезпечних вантажів на випадок настання негативних наслідків під час перевезення небезпечних вантажів;
- страхування цивільної відповідальності оператора ядерної установки за ядерну шкоду, якої може бути заподіяно внаслідок ядерного інциденту;
- страхування цивільної відповідальності за завдання екологічної шкоди внаслідок аварій чи технічних неполадок при розробці нафтогазового родовища;
- страхування цивільної відповідальності суб'єктів господарювання за шкоду, якої може бути заподіяно довкіллю або здоров'ю людей під час зберігання та застосування пестицидів і агрохімікатів.

Незважаючи на те, що екологічне страхування концептуально базується на принципах чинного законодавства про страхування, деякі положення законопроекту не узгоджуються з ним, наприклад: страховим випадком в екологічному страхуванні є набрання законної сили рішенням суду, а не сам факт події, із настанням якої виникає страховий обов'язок; екологічне страхування

пропонується віднести до видів добровільного страхування, хоча, фактично, воно буде обов'язковим для більш ніж 14 тисяч підприємств високого ступеня ризику, тощо. Окрім цього, документ містить велику кількість нечітких положень, що може призвести до різночитань, а відтак, створювати корупційні ризики. Зокрема, мова йде про такі аспекти [5]:

1) серед істотних умов договору екологічного страхування відсутні причини відмови у виплаті страхових сум за таким договором, що може призвести до нікчемності таких договорів;

2) відсутність визначених строків реєстрації договору страхування в Реєстрі, як обов'язкової умови набуття ним чинності, створює ризик того, що навіть після оплати за договором він вважатиметься нечинним;

3) відсутність методології розрахунку рентабельності страхових компаній – членів Бюро при встановленні зобов'язання підтримувати цільовий рівень рентабельності за рахунок коштів Бюро, не зовсім відповідає принципам комерційного страхування, а також може призвести до неконтрольованого виведення грошей з Бюро, і як результат – до зростання страхового тарифу;

4) відсутність законодавчого визначення заходів з модернізації та превентивної політики зменшення ймовірності настання страхових випадків, на які застраховані компанії зможуть, за відсутності страхових випадків протягом останніх 3 років, використати частину коштів Бюро, разом з відсутністю порядку отримання таких коштів може містити заангажованість та непрозорість у прийнятті рішень про видачу коштів;

5) надто широка відповідальність за порушення норм законопроекту, у тому числі відсутність визначення фактичних складів правопорушень, може мати наслідком те, що контролюючі органи матимуть змогу застосовувати положення Проекту Закону неоднозначно;

6) відсутність зобов'язання страховиків укладати договір екологічного страхування в разі наявності відповідної ініціативи підприємства та відсутність відповідальності за це для страховиків потенційно створює додаткові ризики не укладення такого договору;

7) неврегульованість питання щодо звільнення підприємства від відшкодування витрат, якщо шкода була спричинена третьою стороною всупереч вжитих ним належних заходів безпеки або є результатом дотримання владних розпоряджень чи інструкцій, може стати причиною для зловживань і блокування діяльності підприємств.

За таких умов вітчизняні страхові компанії для «зелених» страхувальників повинні створити привабливі умови для екологічного страхування. Власне, мова повинна йти про ті страхові компанії, які є фінансово стійкі і ті, які безпрецедентно застосовують новелізаційні тенденції [10; 9].

Наприклад, страхові компанії, зокрема СК «UNIQA» (Австрія) надають новим клієнтам зі страхування житла 100% знижку на перші два місяці, якщо вони використовують сонячні батареї та теплові насоси для опалення свого будинку чи квартири. Відмова від страхування майна вугледобувних підприємств та підприємств, які працюють на вугіллі. Лояльні страхові тарифи і найпривабливіші умови страхування для застрахованих об'єктів з виробництва відновлюваної енергії. У 2017 році СК «UNIQA» вперше в Україні запропонувала програму КАСКО для страхування електромобілів за спеціальною ціною. Крім цього послідовно реалізовує стратегію декарбонізації, – відмовляється від страхування об'єктів теплоенергетики та вугільної промисловості, віддаючи перевагу страхуванню відновлювальної енергетики, зокрема сонячним та вітряним електростанціям по всій Україні [2].

Висновки та перспективи подальших розвідок

Проведені дослідження дозволили проаналізувати нормативно-правове підґрунтя для впровадження обов'язкового екологічного страхування. Зосередження уваги на обов'язковій зміні попередньо заявлених стратегічних орієнтирів розвитку екологічного страхування дозволило врахувати військові ризики в Україні. Крім того, у процесі дослідження були визначені стратегічні орієнтири екологічного страхування в Україні, однак вони потребують забезпечення у законодавчій площині. Привабливі умови екологічного страхування для «зелених» страхувальників в Україні потребують

зарубіжної імплементації. Водночас з акцентом на стратегічні орієнтири, екологічне страхування в Україні у подальшому повинно отримувати реальний економічний прибуток через мінімізацію екологічних наслідків реалізації господарської діяльності, в тому числі і через декарбонізацію.

Загалом практичні аспекти дослідження стратегічних орієнтирів розвитку екологічного страхування потребують подальшого вивчення у напрямі декарбонізації, що може бути можливим після завершення російсько-української війни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Intergovernmental Panel on Climate Change. Climate Change 2007. Cambridge: Cambridge University Press, 2007. ISBN 978-0-511-54601-3.
2. «Thinking Green». Що це за слоган і до чого тут УНІКА? UNIQAБлог. 2020. URL: <https://uniqa.ua/blog/thinking-green-scho-tse-za-slogan-i-do-chogo-tut-uniqa/>.
3. Баянов М. Як заробити до 500 доларів з гектара на вуглецевих кредитах? *Куркуль*. 2022. URL: <https://kurkul.com/spetsproekty/1250-yak-zarobiti-do-500-dolariv-z-gektara-na-vugletsevih-kreditah>.
4. Говорун Д., Евтеєв О. Екограма. *Юридична практика*. 2021. №45-46. С. 1246-1247.
5. Дерев'яно А. В країні хочуть запровадити обов'язкове екологічне страхування – зауваження бізнесу враховані не були. *Європейська Бізнес Асоціація*. 2021. URL: <https://eba.com.ua/v-krayini-hochut-zaprovadyty-obov-yazkove-ekologichne-strahuvannya-zauvazhennya-biznesu-vrahovani-ne-buly/>.
6. Зоркін А. Якими мають бути принципи повоєнної відбудови України? *Діло*. 2022. URL: <https://delo.ua/uk/energetics/yakimi-mayut-buti-principi-povojennoyi-vidbudovi-ukrayini-395216/>.
7. Казда С. Водень на 7-му Українському газовому форумі – перехід від дискусії про химери до вирішення реальних завдань. *Нафтогазова галузь України*. 2021. №3 (51). URL: https://www.naftogaz.com/rails/active_storage/disk/eyJfcmFpbHMiOnsibWVzc2FnZSI6IkJBaDdDVG9JYTJWNVNTSWhjM0YyTm5sa01teGhkelJpYldvNGJHUXhkbWQ1YjJWeE9HdHhad1k2QmtWVU9oQmthWE53YjNOcGRHbHZia2tpUzJsdWJHbHVhVHNnWm1sc1pXNWhiV1U5SWIVelJqTXRNakF5TVVM1d1pHWWIpeUJtYVd4bGJtRnRaU285VIZSR0xUZ25KeVZGTWVNE5DVTVOak1OTWpBeU1TNXdaR1IHT3daVU9oRmpiMjUwWlc1MFgzUjVjR1ZKSWhSaGNlQnNhV05oZEsdmJpOXdaR1IHT3daVU9oRnpaWEoyYVdObFgyNWhiV1U2Q214dlkyRnMiLCJleHAiOm51bGwslnB1cil6ImJsb2Jfa2V5In19--f3d15911a2720722e7998028bf2f7b958c1ee302/%E2%84%963-2021.pdf.
8. Кліматична політика. *Екодія*. 2022. URL: <https://ecoaction.org.ua/diyalnist/klim-polityka>.
9. Кнейслер О. В., Спасів Н. Я., Король С. В. Новелізаційні тенденції розвитку страхових компаній в Україні. *Світ фінансів*. Тернопіль. 2021. №2 (67). С. 106-117. URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1440/1446>.
10. Король С. Оптимізація фінансової стійкості страхових компаній як запорука сценаріїв їх розвитку. *Економічний аналіз*. Тернопіль. 2021. Том 31. №1. С. 306-312. URL: <https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/view/1937/6565656987>.
11. Криворучкіна О. Екологічне страхування в Україні: перспективи та проблеми впровадження. *«ECOBUSINESS. Екологія підприємства»*. 2021. №5. URL: <https://ecolog-ua.com/articles/ekologichne-strahuvannya-v-ukrayini-perspektyvy-ta-problemy-vprovadzheniya>.
12. Підвисоцький Я. Новітні фінансові технології мобілізації інвестицій у «зелені» проекти. «Зелені» інвестиції у сталому розвитку: світовий досвід та український контекст. *Центр Разумкова*. 2019. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2019_ZELEN_I_NVEST.pdf.
13. Проект Закону про екологічне страхування. 2021. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72713.

REFERENCES

1. Intergovernmental Panel on Climate Change. (2007). Climate Change 2007. Cambridge: Cambridge University Press, ISBN 978-0-511-54601-3 [in English].
2. «Thinking Green». Shcho tse za slohan i do choho tut UNIKA? (2020). UNIQAblh. URL: <https://uniqa.ua/blog/thinking-green-scho-tse-za-slogan-i-do-chogo-tut-uniqa/> [in Ukrainian].

3. Bayanov, M. (2022). Yak zarobyty do 500 dolariv z hektara na vuhletsevykh kredyтах? *Kurkul'*. URL: <https://kurkul.com/spetsproekty/1250-yak-zarobiti-do-500-dolariv-z-gektara-na-vugletsevih-kreditah> [in Ukrainian].
4. Hovorun, D., & Yevteev, O. (2021). Ekohrama. *Yurydychna praktyka*. 45-46. 1246-1247 [in Ukrainian].
5. Derevyanko, A. (2021). V krayini khochut' zaprovadyty obov'yazkove ekolohichne strakhuvannya – zavvazhennya biznesu vrakhovani ne buly. *Yevropeys'ka Biznes Asotsiatsiya*. URL: <https://eba.com.ua/v-krayini-hochut-zaprovadyty-obov-yazkove-ekologichne-strahuvannya-zavvazhennya-biznesu-vrahovani-ne-buly/> [in Ukrainian].
6. Zorkin, A. (2022) Yaki mayut' buty pryntsyipy povoyennoyi vidbudovy Ukrayiny? *Dilo*. URL: <https://delo.ua/uk/energetics/yakimi-mayut-buti-principi-povoyennoyi-vidbudovi-ukrayini-395216/> [in Ukrainian].
7. Kazda, S. (2021). Voden' na 7-mu Ukrayins'komu hazovomu forumi – perekhid vid dyskusiyi pro khimery do vyrishennya real'nykh zavdan'. *Naftohazova haluz' Ukrayiny*. 3 (51). URL: https://www.naftogaz.com/rails/active_storage/disk/eyJfcmFpbHMiOmsibWVzc2FnZSI6IkJBaDdDVG9JYTJWNVNlTSWhjM0YyTm5sa01teGhkeJpYldvNGJHUXhkbWQ1YjJWeE9HdHhad1k2QmtWVU9oQmthWE53YjNOcGRhbHZia2tpUzJsdWJHbHVaVHNnWm1sc1pXNWhiV1U5SWVlclJqTXRNaF5TVM1d1pHWWIPeUJtYVd4bGJtRnRaU285VlZSR0xUZ25KeVZGTWVlVNE5DVTVOak10TWpBeU1TNXdaR1lHT3daVU9oRmpiMjUwWlc1MFgzUjVjR1ZKSWhSaGNlQnNhV05oZEdsdmJpOXdaR1lHT3daVU9oRnpaWEoyYVdObFgyNWWhiV1U2Q214dlkyRnMiLCJleHAIOM51bGwslNB1cil6lmJsb2Jfa2V5In19--f3d15911a2720722e7998028bf2f7b958c1ee302/%E2%84%963-2021.pdf [in Ukrainian].
8. Klimatychna polityka. (2022). *Ekodiya*. URL: <https://ecoaction.org.ua/diyalnist/klim-polityka> [in Ukrainian].
9. Kneysler, O. V., Spasiv, N. Ya., Korol, S. V. (2021). Novelizatsiyini tendentsiyi rozvytku strakhovykh kompaniy v Ukrayini. *Svit finansiv*. Ternopil'. 2 (67). 106-117. URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1440/1446> [in Ukrainian].
10. Korol, S. (2021). Optymizatsiya finansovoyi stiykosti strakhovykh kompaniy yak zaporuka stsenariyiv rozvytku. *Ekonomichnyy analiz*. Ternopil'. 31 (1). 306-312. URL: <https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/view/1937/6565656987> [in Ukrainian].
11. Kryvoruchkina, O. (2021). Ekolohichne strakhuvannya v Ukrayini: perspektyvy ta problemy vprovadzheniya. «*EKOBIZNES. Ekolohiya pidpryyemstva*». 5. URL: <https://ecolog-ua.com/articles/ekologichne-strahuvannya-v-ukrayini-perspektyvy-ta-problemy-vprovadzheniya> [in Ukrainian].
12. Pidvysotskyy, YA. (2019). Novitni finansovi tekhnolohiyi mobilizatsiyi investytsiy u «zeleni» proekty. «Zeleni» investytsiyi u stalomu rozvytku: svitovyy dosvid ta ukrayins'kyi kontekst. *Tsentr Razumkova*. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2019_ZELEN_I_NVEST.pdf [in Ukrainian].
13. Proyekt Zakonu pro ekolohichne strakhuvannya. (2021). URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72713 [in Ukrainian].

Svitlana Korol, PhD, Associated Professor, Department of Finance, Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas, Ukraine

ENVIRONMENTAL INSURANCE: CURRENT CHALLENGES AND STRATEGIC DEVELOPMENT GUIDELINES

Abstract

Introduction. Today's new challenges dictate changes in the guidelines of development in the field of environmental insurance. Environmental issues are extremely important factors in such changes. In addition, they are exacerbated daily by the effects of the full-scale Russian-Ukrainian war, which continues to this day. It is obvious that the strategic directions, which were outlined long before its beginning, have lost their significance and to some extent have identified a new range of problems and their consequences. Given the outlined range of problems, environmental insurance is especially relevant, which has undergone changes that are produced by today's challenges and thus led to the definition of new strategic guidelines for their development.

Purpose. Investigate the development of environmental insurance in the range of domestic and global scale, which will determine the strategic guidelines for its development.

Method (methodology). In the process of research such methods were used as logical, which allowed to analyze scientific works in the field of environmental insurance; analysis and synthesis, which made it possible to identify factors influencing environmental insurance.

Results. The normative and legal basis for the introduction of compulsory environmental insurance is described. The focus is on the mandatory change of previously announced strategic guidelines for the development of environmental insurance to take into account military risks in Ukraine. Strategic guidelines for environmental insurance in Ukraine have been identified, which cover five sectors: electricity, oil and gas, utilities, industry and finance, which need to be ensured in the legislative sphere. It is proposed to implement attractive environmental insurance conditions for «green» insurers in Ukraine. It is established that the practical aspects of the study of strategic guidelines for the development of environmental insurance require further study in the direction of decarbonization, which may be possible after the end of the Russian-Ukrainian war.

Keywords: environmental insurance; decarbonization; environmental problems; military risks; strategic guidelines; "Green" economy.

Cite as: Korol, S. (2022). Environmental insurance: current challenges and strategic development guidelines. *Economic analysis*, 32 (2), 118-124. DOI: 10.35774/econa2022.02.118